

Handläggare
Virginia Kustvall Stenring
Telefon 08-508 27 254**Till**
Stadsbyggnadsnämnden

En enklare hantering av vattenfrågor vid planering och byggande (SOU 2023:72). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.

Amanda Horowitz
Stadsbyggnadsdirektör

Monika Joelsson
Avdelningschef

Carolina Fintling Rue
Enhetschef

SAMMANFATTNING

Stadsbyggnadsnämnden har fått remissen av betänkandet *En enklare hantering av vattenfrågor vid planering och byggande (SOU 2023:72)* från kommunstyrelsen för yttrande

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att det görs en översyn av lagstiftningen som rör vattenfrågor vid planering och byggande. Utredningens förslag om miljö kvalitet är bra eftersom de tydliggör hur miljö kvalitetsnormerna för vatten kan hanteras vid planläggning samt bidrar till en mer realistisk och EU-anpassad lagstiftning. Det är också positivt att dagvatten och dricksvatten får en starkt ställning i plan- och bygglagen. Exempelvis innebär utredningens förslag bättre möjligheter för kommunerna att säkra genomförandet av de hållbara lösningar för dagvatten som det ställs krav på vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen. Kontoret bedömer att utredningens förslag i dessa avseenden bidrar till en enklare och tydligare hantering av vattenfrågorna i plan- och byggprocesserna. Gällande utredningens förslag om ändringar av strandskyddet är kontorets bedömning att de i huvudsak är rimliga.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att nämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.

Bilaga: Betänkandet – En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
start.stockholm

UTLÅTANDE

Ärendet

Stadsbyggnadsnämnden har fått remissen av betänkandet *En enklare hantering av vattenfrågor vid planering och byggande* (SOU 2023:72) från kommunstyrelsen för yttrande senast den 7 maj 2024. Efter förlängd remisstid kan svar lämnas senast 27 juli.

Övriga remissinstanser är exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsledningskontoret samt Stockholms Stadshus AB.

Sammanfattning av remissen

Utredningen har haft i uppdrag av regeringen att se över hanteringen av vattenfrågor vid planering och byggande (dir. 2021:92). I utredningens uppdrag har bland annat ingått att analysera dagens regelverk och lämna förslag på hur kommunerna vid planläggning och vid prövning enligt 9 och 10 kap. plan- och bygglagen ska kunna följa miljökvalitetsnormerna för vatten, hantera dagvatten på ett hållbart sätt och trygga dricksvattenförsörjningen.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Utredningens analys visar att bestämmelserna för att följa miljökvalitetsnormerna för vatten i plan- och bygglagen med hänvisning till 5 kap. miljöbalken uppfattas som både otydliga och svåra. Det är också oklart om regleringen uppfyller kraven inom unionsrätten. Utredningen gör även bedömningen att bestämmelserna i både 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen är otydliga och svåra att tillämpa för kommunerna. Utredningen konstaterar vidare att de möjligheter till undantag som finns inom EU-rätten inte har genomförts i svensk rätt, vilket försvårar den svenska tillämpningen av kraven vid planläggning men också vid prövning av verksamheter och åtgärder.

Utredningen lämnar flera förslag på förtydliganden av bestämmelser om miljökvalitet i 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. Detta gäller i första hand hur frågor om miljökvalitet ska hanteras i planläggningssituationen och vilka undantag som kan göras från krav på viss miljökvalitet för vatten i sammanhanget. Utredningen ser även behov av följdändringar i flera författningar, bland annat i väglagen och lagen om byggande av järnväg. Syftet med de samlade förslagen är både att säkerställa att frågor om

miljökvalitet tas omhand vid planläggning och att detta görs genom en så effektiv process som möjligt.

Dagvattenhantering

Utredningen konstaterar i sin analys att det i plan- och bygglagen saknas bestämmelser om hur dagvatten bör hanteras vid planläggning och byggande. Detta uppges skapa osäkerhet och försämra kommunernas förutsättningar att ta hand om sådana frågor vid planläggning och byggande. Samtidigt ökar behovet av att hantera skyfall och dagvatten, bland annat som en följd av att klimatet förändras. I lagen om allmänna vattentjänster saknas det bestämmelser och verktyg för att hantera specifika frågor om dagvatten skilt från hanteringen av avloppsvatten.

Utredningen lämnar flera förslag till förenklade och förtydligade bestämmelser om dagvattenhantering. I plan- och bygglagen föreslås det förtydligas att möjligheterna att hantera dagvatten är ett sådant allmänt intresse som behöver beaktas vid bedömningen av lämplig utformning och placering av bebyggelse och byggnadsverk. Vidare föreslås bestämmelser om vilka krav som bör ställas för hantering av dagvatten vid planläggning i detaljplan och områdesbestämmelser. Detta innebär bland annat att kommunen ges möjlighet att i en detaljplan bestämma såväl placering som funktion hos en dagvattenanläggning, samt skyddsåtgärder för att motverka otillåten påverkan på vattenmiljön. Det förtydligas också att exploateringsavtal får avse åtagande för en byggherre eller en fastighetsägare att vidta eller finansiera åtgärder för dagvattenhantering.

I lagen om allmänna vattentjänster förtydligas att dagvattenhantering är en egen vattentjänst skild från avloppshantering. Vidare införs en möjlighet för kommunen att, om det behövs för att bidra till en förbättrad funktion eller ökad säkerhet hos en allmän va-anläggning, förelägga en fastighetsägare inom verksamhetsområdet att vidta eller underhålla sådana dagvattenåtgärder på tomten som framgår av skyddsbestämmelser eller andra planbestämmelser i en detaljplan eller områdesbestämmelser.

Både i plan- och bygglagen och i lagen om allmänna vattentjänster införs en legaldefinition av termen dagvatten. I lagen om allmänna vattentjänster införs också en legaldefinition av termerna avlopp och dagvattenhantering.

Dricksvattenförsörjning

Utredningens genomgång visar att dagens reglering om hänsynstagande till möjligheterna att ordna vattenförsörjning vid planläggning och byggande i stort fungerar bra. I denna del handlar utmaningen främst om att säkra dricksvattenförsörjningen ur ett säkerhets- och vattenbristperspektiv.

Utredningen lämnar flera förslag om förenklade och förtydligade bestämmelser om dricksvattenförsörjning, krav på hushållning med vatten och skydd av vattenområden. Bland annat föreslås att kommunen i samband med planläggning i detaljplan, om det finns särskilda skäl, kan bestämma skyddsåtgärder för att motverka eller förebygga brist på vatten.

Övriga förslag

Utredningen lämnar även några andra förslag för att förenkla processerna och öka samordningen mellan miljöbalken och plan- och bygglagen.

I plan- och bygglagen föreslås att ett krav införs på att kommunen i översiktsplanen ska beskriva om översiktsplanen avviker från en havsplan och i så fall på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen. Syftet med bestämmelsen är att göra kommunerna mer uppmärksamma på vad som gäller enligt havsplanen samt tydliggöra havsplanens vägledande funktion.

I syfte att underlätta processen för ändringar och upphävande av detaljplaner föreslås ändringar gällande strandskyddet:

- I 7 kap. 18 g § miljöbalken införs ett undantag från bestämmelsen om återinträde av strandskydd när en detaljplan eller områdesbestämmelser ersätts med en ny detaljplan. Undantaget innebär att strandskydd inte återinträder om ändamålet med planområdet i den nya planen är detsamma som i den äldre planen.
- I 10 a § lagen om införande av miljöbalken införs ett förtydligande om att strandskydd inträder när en fastställd generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts av en ny detaljplan enligt plan- och bygglagen **om inte annat har bestämts**. Avsikten här är att strandskyddet inte ska återinträda i de situationer då länsstyrelsen sedan tidigare genom ett aktivt förordnande har upphävt strandskyddet.

Kontorets synpunkter

Stadsbyggnadskontoret ser positivt på att det görs en översyn av lagstiftningen som rör vattenfrågor vid planering och byggande. Kontoret anser att utredningens förslag om miljökvalitet är bra eftersom de tydliggör hur miljökvalitetsnormerna för vatten kan hanteras vid planläggning samt bidrar till en mer realistisk och EU-anpassad lagstiftning.

Kontoret ser också positivt på att dagvatten får en stärkt ställning i plan- och bygglagen. Exempelvis innebär utredningens förslag bättre möjligheter för kommunerna att säkra genomförandet av de hållbara lösningar för dagvatten som det ställs krav på vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen.

Särskilt välkommet är förslaget om att kommunen i en detaljplan ifråga om dagvattenanläggning får bestämma de krav på placering och utförande som behövs för att hantera dagvatten och vattenbrist samt för att inte överträda bestämmelserna om miljökvalitet i 5 kap. miljöbalken. Kontoret bedömer att utredningens förslag i dessa avseenden bidrar till en tydligare hantering av vattenfrågorna samt att plan- och byggprocesserna blir mer förutsägbara.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att utredningens förslag om ändringar av strandskyddet, avseende att strandskydd *inte* ska återinträda om ändamålet i den nya detaljplanen är detsamma som i den äldre planen eller när länsstyrelsen sedan tidigare genom ett aktivt förordnande har upphävt strandskyddet, i huvudsak är rimliga.

Kontoret bedömer att det är rimligt att strandskyddet *inte* återinträder på kvartersmark och allmän platsmark, när en ny detaljplan ersätter en äldre plan om ändamålet inte ändras och om planen har genomförts.

Områden, i Stockholms kommun, som planlagts före 1994 har inte prövats i förhållande till strändernas betydelse för växt- och djurlivet. När strandskyddet infördes, på 1970-talet, undantogs redan planlagda stränder. Majoriteten av Stockholms stränder omfattas därför inte av strandskydd oavsett höga rekreativa och ekologiska värden. Utredningens förslag kan på så vis riskera att motverka strandskyddets syfte att trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och bevara goda livsvillkor för växt- och djurlivet på land och i vatten, i de områden som inte prövats i förhållande till strändernas betydelse för växt- och djurlivet.

Stadsbyggnadskontorets förslag till beslut

Kontoret föreslår att stadsbyggnadsnämnden godkänner kontorets utlåtande som svar på remissen.

SLUT